MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. február 11. [1]

C-39/20. sz. ügy

Staatssecretaris van Financiën
kontra
Jumbocarry Trading GmbH

(a Hoge Raad der Nederlanden [Hollandia legfelsőbb bírósága] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A vámtartozás közlésének határideje –A közlési határidő felfüggesztése – A vámtartozás elévülése – A felfüggesztési okokat szabályozó rendelkezés időbeli alkalmazása – A jogbiztonság elve – A bizalomvédelem elve”

1. 1992-ben a közösségi jogalkotó úgy döntött, hogy egyetlen szövegbe foglalja az addig széttagolt vámjogi rendelkezéseket. Az eredmény a „Közösségi Vámkódexet” (a továbbiakban: Közösségi Vámkódex) elfogadó 2913/92/EGK rendeletben testesült meg. [2]

2. A Közösségi Vámkódexet később többször módosították, amíg az Uniós Vámkódexet (a továbbiakban: Uniós Vámkódex) elfogadó 952/2013/EU rendelet [3] hatályon kívül nem helyezte.

3. Az Uniós Vámkódex 288. cikke értelmében e kódex egyes rendelkezései 2013. október 30-tól hatályosak, míg más rendelkezéseit csak 2016. május 1-jétől kell alkalmazni. [4] Ez utóbbiak között található az Uniós Vámkódex 103. és 124. cikke, amelyek a vámtartozás közlésére irányadó határidő felfüggesztésére, illetve a vámtartozás megszüntetésére vonatkoznak.

4. A Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordul a Bírósághoz az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulatának és b) pontjának, valamint 124. cikke (1) bekezdése bevezető fordulatának és a) pontjának értelmezése céljából.

[1] Eredeti nyelv: spanyol.

[2] A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.).

[3] Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 287., 90. o.; HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2018. L 173., 35. o.).

[4] 287. cikke értelmében az Uniós Vámkódex 2013. október 30-án, azaz az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való 2013. október 10-i kihirdetését követő huszadik napon lépett hatályba. A 288. cikk pontosítja, hogy melyek azok a cikkek, amelyeket 2013. október 30-tól, és amelyeket 2016. május 1-jétől kezdődően kell alkalmazni.

5. A kérdést előterjesztő bíróság kérdéseivel lényegében azt kívánja megtudni, hogy felfüggesztheti-e az Uniós Vámkódex valamely rendelkezése a vámtartozás elévülési idejét annak ellenére, hogy az említett határidő még nem telt el, amivel az említett tartozásnak a Közösségi Vámkódex értelmében vett elévülési időpontját meghaladóan lehetne késleltetni azt az időpontot, amikor e tartozást a vámhatóságok azt közölhették (és beszedhették) volna.

I. Az uniós jog

A. A Közösségi Vámkódex

6. A 221. cikk (1), (3) és (4) bekezdése előírja:

„(1) A [vámtartozás] könyvelésbe vétel[é]t követően a vámösszeget a megfelelő eljárások szerint közölni kell az adóssal.

[…]

(3) A vámtartozás keletkezésétől számított 3 év lejárta után az adóssal már nem lehet közölni a tartozás összegét. Ez a határidő a 243. cikk értelmében vett fellebbezés benyújtásának napjától kezdve a fellebbezési eljárás időtartamára felfüggesztésre kerül.

(4) Ha a vámtartozás olyan cselekmény eredménye, amely – elkövetése időpontjában – büntetőeljárást von maga után, az összeg a hatályos rendelkezésekben meghatározott feltételek mellett az adóssal a (3) bekezdésben említett hároméves időszak eltelte után is közölhető.”

B. Az Uniós Vámkódex

7. A 22. cikk (6) bekezdése pontosítja:

„(6) Egy olyan határozat meghozatala előtt, amely hátrányosan érintené a kérelmezőt, a vámhatóságoknak közölniük kell a határozatuk alapjául használni kívánt okokat a kérelmezővel, akinek meg kell adni a lehetőséget arra, hogy kifejezze álláspontját egy attól a naptól számított, meghatározott időtartamon belül, amelyen a közlést megkapta vagy úgy tekintendő, hogy megkapta. Ezen időtartam lejártát követően a kérelmezőt megfelelő formában értesíteni kell a határozatról.”

8. A 29. cikk megállapítja:

„Kivéve, amikor a vámhatóság igazságszolgáltatási szervként jár el, a 22. cikk (4), (5), (6) és (7) bekezdése, a 23. cikk (3) bekezdése és a 26., 27. és 28. cikk vonatkozik azokra a határozatokra is, amelyeket a vámhatóságok az érintett személy előzetes kérelme nélkül hoztak.”

9. A 103. cikk (1) bekezdésének, valamint (3) bekezdésének bevezető fordulata és b) pontja értelmében:

„(1) A vámtartozás keletkezésének napjától számított három év eltelte után a vámtartozás már nem közölhető az adóssal.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben előírt időszakokat fel kell függeszteni, amennyiben:

[…]

b) a vámhatóságok a 22. cikk (6) bekezdésével összhangban közli az adóssal azokat az okokat, amelyek alapján értesíteni kívánják a vámtartozásáról, e felfüggesztés a közlés időpontjától kezdődően és azon időszak végéig alkalmazandó, amíg az adósnak lehetősége van álláspontjának kifejtésére.”

10. A 124. cikk (1) bekezdésének bevezető fordulata és a) pontja szerint:

„(1) A vámtartozásnak megfelelő behozatali vagy kiviteli vám összegének az adós igazságszolgáltatási szerv által megállapított fizetésképtelensége miatti behajthatatlanságára vonatkozó, hatályos rendelkezések sérelme nélkül, a behozatalivám- vagy kivitelivám-tartozás valamely következő módon szűnik meg:

a) ha az adóst a 103. cikkben foglaltak szerint már nem lehet értesíteni a vámtartozásról;”

11. A 288. cikk előírja:

„(1) A 2., 7., 8., 10., 11., 17., 20., 21., 24., 25., 31., 32., 36., 37., 40., 41., 50., 52., 54., 58., 62., 63., 65., 66., 68., 75., 76., 88., 99., 100., 106., 107., 115., 122., 123., 126., 131., 132., 138., 142., 143., 151., 152., 156., 157., 160., 161., 164., 165., 168., 169., 175., 176., 178., 180., 181., 183., 184., 186., 187., 193., 196., 200., 206., 207., 209., 212., 213., 216., 217., 221., 222., 224., 225., 231., 232., 235., 236., 239., 253., 265., 266., 268., 273., 276., 279., 280., 281., 283., 284., 285. és 286. cikk 2013. október 30-i napjától alkalmazandó.

(2) Az (1) bekezdésben említetteken kívüli cikkeket 2016. május 1-jétől kell alkalmazni.”

C. Az (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet[5]

12. A 8. cikk (1) bekezdésének szövege a következő:

„(1) A kérelmezőt hátrányosan érintő határozat meghozatala előtt 30 napot kell biztosítani a kérelmező számára arra, hogy kifejezze álláspontját.”

II. A tényállás, a jogvita és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. A Jumbocarry Trading GmbH (a továbbiakban: Jumbocarry) németországi székhelyű társaság. 2013. július 4-én Hollandiában vámáru-nyilatkozatot tett egy porcelánáru-szállítmány szabad forgalomba bocsátása céljából. A vámáru-nyilatkozatban Bangladest jelölte meg származási országként, ezért nulla százalékos preferenciális vámtarifát alkalmaztak.

[5] A 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Uniós Vámkódex egyes rendelkezéseire vonatkozó részletes szabályok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2015. július 28-i felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2015. L 343., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 87., 35. o.; HL 2017. L 101., 164. o; HL 2018. L 192., 62. o.; a továbbiakban: 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet).

14. Mivel az Inspecteur van de Belastingdienst (adóhatósági ellenőr, a továbbiakban: Inspecteur) szerint az áru származási bizonyítványa hamisnak bizonyult, 2016. június 1-jén azt közölte írásban a Jumbocarry Tradinggel, hogy utólagosan a 12%-os általános vámtétel szerinti vámot szándékozik beszedni. Ugyanebben a levélben azt a lehetőséget biztosította a Jumbocarry Trading számára, hogy ezzel kapcsolatban 30 napon belül kifejthesse álláspontját.

15. 2016. július 18-án az adóhatóság fizetési felszólítást küldött a vámtartozásról a Jumbocarry részére.

16. A Jumbocarry az említett határozattal szemben keresetet nyújtott be a rechtbank Noord-Hollandhoz (észak-hollandiai bíróság, Hollandia), amely helyt adott a keresetnek, mivel úgy ítélte meg, hogy a vámtartozás már elévült, tekintve, hogy a keletkezésétől (2013. július 4.) számítva eltelt három év.

17. Az Inspecteur az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Gerechtshof Amsterdamhoz (amszterdami fellebbviteli bíróság, Hollandia), amely 2018. február 27-i ítéletével elutasította a fellebbezést.

18. A Staatssecretaris van Financiën (pénzügyi államtitkár, Hollandia) felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Hoge Raad der Nederlandenhez (Hollandia legfelsőbb bírósága), amely – mivel kétségei merültek fel az Uniós Vámkódex bizonyos szabályainak időbeli hatályát illetően – előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Alkalmazható-e az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 103. cikke (3) bekezdésének b) pontja és 124. cikke (1) bekezdésének a) pontja olyan vámtartozásra, amely 2016. május 1. előtt keletkezett, és ebben az időpontban még nem évült el?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: Kizárja-e a jogbiztonság és a bizalomvédelem elve e rendelkezések alkalmazását?”

III. A Bíróság előtti eljárás

19. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet 2020. január 27-én nyújtották be a Bírósághoz.

20. A Jumbocarry, a holland kormány, a Bizottság, a Tanács és a Parlament terjesztett elő írásbeli észrevételeket.

21. A Bíróság az alábbiakra vonatkozó írásbeli kérdéseket intézett a felekhez és az előzetes döntéshozatali eljárásban észrevételeket előterjesztők beavatkozókhoz [6]:

– A Bíróság 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítéletéből, különösen annak 42. pontjából eredő tanulságoknak az e jogvitára gyakorolt esetleges hatása. [7]

[6] A holland kormány, a Bizottság, a Tanács és a Parlament válaszolt (a Jumbocarry tehát nem).

[7] C-42/17, EU:C:2017:936; a továbbiakban: „Taricco II” ítélet. Mivel ezen ítélet 42. pontja kifejezetten utal a „Taricco ítélet, 57. pont[jára], valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat[ára]”, a Bíróság kérdése közvetetten kiterjed a 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítéletnek (C-105/14, EU:C:2015:555; a továbbiakban: „Taricco I” ítélet) a jelen ügyre gyakorolt hatásaira is.

– Egy olyan aktusból eredő vitatott vámtartozás minősítése, amely a meghozatalának időpontjában büntetőeljárás alapjául szolgálhat, a 2017. október 19-i A ítéletre [8] hivatkozással (54–62. pont).

– Az Uniós Vámkódex 29. cikkével összefüggésben értelmezett 22. cikkének (6) bekezdésében előírt közlés és a Közös Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdése szerinti azon közlés közötti analógia, amely a 2019. július 10-i CEVA Freight Holland ítélet [9] (43., 45., 46. és 48. pont) értelmében megszakítja a hároméves elévülési időt.

IV. Elemzés

A. Előzetes megjegyzések

22. Mielőtt a Hoge Raad der Nederlandennek (Hollandia legfelsőbb bírósága) adandó válaszra rátérnék, néhány pontosítást teszek azon kérdésekkel kapcsolatban, amelyeket a Bíróság intézett a felekhez és az előzetes döntéshozatali eljárásba beavatkozókhoz.

23. A Bíróság e kérdései nem teszik kétségessé az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban előadott tényeket. [10] Épp ellenkezőleg, e tények elfogadása lehetővé teszi, hogy a kérdést előterjesztő bíróság egy olyan uniós jogi perspektívát ismerjen meg, amely nem teljesen egyezik meg saját szempontjával.

24. Semmi sem akadályozza meg a Bíróságot abban, hogy az ügy iratain és a hozzá benyújtott észrevételeken alapuló iránymutatásokat nyújtson a nemzeti bíróságnak az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben nem érintett kérdésekben, ha azt relevánsnak ítéli meg ahhoz, hogy együttműködése hasznosabbá váljon a kérdést előterjesztő bírósággal.

1. A vámtartozást eredményező cselekmény minősítése és annak következményei az elévülési idő tekintetében

25. A Közösségi Vámkódex 221. cikkének (4) bekezdése értelmében „ha a vámtartozás olyan cselekmény eredménye, amely – elkövetése időpontjában – büntetőeljárást von maga után, az összeg a hatályos rendelkezésekben meghatározott feltételek mellett az adóssal a (3) bekezdésben említett, [a vámtartozás keletkezésétől számított] hároméves időszak eltelte után is közölhető”.

26. Bár e rendelkezés, illetve a Közösségi Vámkódex ugyanezen 221. cikkének más bekezdései nem alkalmazták az *elévülés* kifejezést, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az a hároméves határidő, amelyre e rendelkezések utaltak, valójában a vámtartozás elévülési határideje. [11]

[8] C-522/16, EU:C:2017:778; a továbbiakban: A ítélet.

[9] C-249/18, EU:C:2019:587; a továbbiakban: CEVA ítélet.

[10] Amint arra a Bíróság a 2020. április 2-i Coty Germany ítéletben (C-567/18, EU:C:2020:267, 22. pont) emlékeztetett: „Mivel kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik hatáskörrel az előterjesztett jogvita tényállásának megállapítására és megítélésére, a Bíróságnak főszabály szerint a vizsgálat tárgyát képező azon elemekre kell korlátoznia a vizsgálatát, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság határozatában elé terjesztett, és ily módon ragaszkodnia kell az említett bíróság által bizonyítottnak tekintett helyzethez.”

[11] Valójában „a vámtartozás beszedésére irányuló eljárás elévülés miatt nem indítható meg, […] ami egyben a vámtartozás elévülését […] jelenti”, a 2006. február 23-i Molenbergnatie ítélet alapján (C-201/04, EU:C:2006:136; a továbbiakban: Molenbergnatie ítélet), 42. pont.

27. Így tehát „az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Vámkódex 221. cikke (3) bekezdésének első mondata *elévülési szabályt* állapít meg, amelynek értelmében a vámtartozás keletkezésétől számított három év lejárta után már nem lehet közölni a fizetendő behozatali vagy kiviteli vám összegét”. [12]

28. A Közösségi Vámkódex említett 221. cikkének (4) bekezdése értelmében tehát a vámtartozásnak az e vámkódex által bevezetett *elévülési ideje* nem volt három évre korlátozva, ha „a vámtartozás olyan cselekmény eredménye [volt], amely büntetőeljárást von maga után”.

29. Így értékelte ezt a Bíróság egy olyan ügyben, amelyben az árukat valótlan tartalmú adatokon alapuló vámáru-nyilatkozatot követően jogellenesen bocsátották szabad forgalomba. [13]

30. A Bíróság szerint, bár a szabad forgalomba bocsátás a Közösségi Vámkódex 201. cikkében felsorolt, a behozatali vámtartozást keletkeztető tényállások egyikének minősül, „e megállapításból nem vezethető le, hogy az ilyen vámtartozás a Vámkódex 221. cikkének (4) bekezdése értelmében nem az alapügyben szóban forgóhoz hasonló ilyen cselekmények »eredménye«”. [14]

31. A Közösségi Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdésében előírt határidő ezért meghaladhatta a három évet, amennyiben a vámtartozás alapjául szolgáló tényállás büntetőeljárást vont maga után. [15]

32. Ugyanezen szabály, bizonyos változtatásokkal, az Uniós Vámkódex 103. cikkének (2) bekezdésében is megtalálható. [16] E rendelkezés értelmében, ha a vámtartozás büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekmény következtében keletkezik, a közlésre nyitva álló határidő legalább öt, de legfeljebb tíz évig terjedhet.

33. A kérdést előterjesztő bíróság tehát, amennyiben az eljárási szabályai ezt lehetővé teszik, [17] meghatározhatja, hogy a jelen ügyben a helyzet analógiát mutat-e az A ítéletben vizsgált helyzettel.

[12] 2010. június 17-i Agra ítélet (C-75/09, EU:C:2010:352), 30. pont, amely a Molenbergnatie ítéletet idézi, 39. pont; 2009. július 16-i Snauwaert és társai ítélet (C-124/08 és C-125/08, EU:C:2009:469), 28. pont. Az eredeti változatban kiemelés nélkül.

[13] A ítélet. A hivatkozott ügyben egy németországi székhelyű társaság Brazíliából és Argentínából származó termékek Hollandiában történő szabad forgalomba bocsátása céljából több nyilatkozatot tett. A holland vámhatóságok úgy ítélték meg, hogy több gazdasági szereplő ügyletek olyan láncolatát hozta létre, amelynek révén „a […] független dél-amerikai beszállítóktól beszerzett termékek eredeti vételárát az azt követő ügyletek során mesterségesen megnövelték, ily módon a szóban forgó termékek CIF-importára a […] rendelet szerinti vámpótlékfizetés elkerülése érdekében magasabb volt az intervenciós árnál” (24. pont). A Bíróság úgy ítélte meg, hogy „amennyiben az ilyen vámpótlékok beszedésének a részben vagy teljes egészében való elmaradása a valótlan tartalmú adatszolgáltatásra vezethető vissza, meg kell állapítani, hogy az ilyen vámtartozás a Vámkódex 221. cikkének (4) bekezdése értelmében ezen adatok szolgáltatásának az »eredménye«” (57. pont).

[14] Uo., 58. pont.

[15] Uo., 61. pont.

[16] A 103. cikk (2) bekezdése: „Ha a vámtartozás olyan cselekmény eredményeként keletkezett, amely elkövetése időpontjában alkalmas volt arra, hogy büntetőeljárás megindítását eredményezze, az (1) bekezdésben meghatározott hároméves időtartam a nemzeti joggal összhangban legalább öt, de legfeljebb 10 évre növekszik”.

[17] A holland kormánynak a Bíróság kérdéseire adott válasza szerint a felülvizsgálati kérelemben nem lehet értékelni, hogy fennállnak-e a büntetőjog által üldözendő magatartások, ha az eljáró és a fellebbviteli bíróság ezt nem állapította meg.

34. Úgy tűnik, minden arra utal, hogy ez a helyzet áll fenn, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a Jumbocarry részére 2016. június 1-jén küldött közlésben az Inspecteur kétségeit fejezte ki a bejelentett áruk tényleges származását illetően, és megállapította a származási bizonyítvány [18] *hamis jellegét*.

35. Ha az eljáró bíróság megerősíti, hogy a Jumbocarry vámtartozását keletkeztető cselekmény büntetőeljárást von maga után, az említett, 2013. július 4-én keletkezett vámtartozás sem 2016. június 1-jén (az Inspecteur közlésének időpontja), sem 2016. július 18-án (a fizetési felszólítás időpontja) nem szűnt meg elévülés útján.

36. Ezen összefüggésben, nem szükséges elemezni azt a hatást, amellyel a Közösségi Vámkódex, illetve az Uniós Vámkódex értelmében azon cselekmények jártak, amelyek 2016-ban felfüggesztették a vámtartozás hároméves elévülési idejét. Az említett hároméves határidő – hangsúlyozom – a jelen ügyben nem alkalmazható.

2. Az adóssal való közlés a Közösségi Vámkódexben

37. A vámösszeget, amelyet a vámhatóságok számítottak ki azon időponttól kezdődően, amikor a rendelkezésükre álltak a nélkülözhetetlen adatok, [19] a „megfelelő eljárások” szerint és az e tartozás keletkezésétől számítva legfeljebb három éven belül kellett közölni az adóssal a Közösségi Vámkódex 221. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében.

38. A Bíróság állást foglalt e *közléssel* kapcsolatban, és annak formáját és tartalmát illetően kimondta, hogy „a hatáskörrel rendelkező állami hatóságok feladata olyan közlési mód biztosítása, amely lehetővé teszi a vámtartozás megfizetéséért felelős személy számára, hogy pontosan megismerhesse jogait”. [20] Ezzel szemben nem volt elengedhetetlen, hogy betartsák a különös eljárási szabályokat. [21]

39. E közlés joghatásait illetően a Bíróság kimondta, hogy „az adóssal való közlés a [Közösségi Vámkódex] 221. cikke (3) bekezdésének megfelelően az elévülési idő *megszakadását* vonja maga után”, amely határidő lejártakor a vámtartozás megszűnik. [22]

40. Azok a közlések, amelyekre egyrészről a Közösségi Vámkódex 221. cikkének (1) és (3) bekezdése, másrészről pedig az Uniós Vámkódex 22. cikkének (6) bekezdése és 103. cikke (3) bekezdésének b) pontja utal, több fontos ponton is kapcsolódnak. Nem arról van szó, hogy

[18] Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 2.3. pontja. Az A ügyben hozott ítéletben – 45. pont – a Bíróság a Közösségi Vámkódex 201. cikkére hivatkozva tisztázta, hogy „e rendelkezésből következően a vámáru-nyilatkozatok elkészítésének alapjául szolgáló adatokat […] »valótlannak« kell tekinteni, amennyiben azok a jogszerűen felszámítható vámok egy része vagy teljes egésze beszedésének az elmaradását eredményezték”.

[19] A Közösségi Vámkódex 217. cikke. Ha a fizetendő vámösszeg megfelelt a vámáru–nyilatkozatban feltüntetett összegnek, a közlés már nem volt pontos, és azt az árunak a vámhatóság részéről történő kiadása pótolta (lásd a Közösségi Vámkódex 221. cikkének (2) bekezdését).

[20] Molenbergnatie ítélet, 53. pont. Az ügyben arról a kérdésről volt szó, hogy elfogadható-e az olyan dokumentum közlése, amely „semmilyen módon nem utal a Közösségi Vámkódex […] 221. cikkére, és azt sem jelzi, hogy a vámösszegnek az adóssal való közléséről van szó”, a kérdést előterjesztő bíróság által a Bírósághoz előterjesztett negyedik kérdése szerint, amely a 24. pontban szerepel.

[21] Uo., 53. és 54. pont, valamint a negyedik rendelkező rész.

[22] CEVA ítélet, 47. pont. Az eredeti változatban kiemelés nélkül.

azok minden elemükben megegyezzenek,[23] bizonyos körülmények között azonban egyenértékű tartalommal rendelkező közigazgatási aktusoknak tekinthetők, ha elfogadjuk a Bíróság által az e cikkek közül az előbbi értelmezése során alkalmazott megközelítést.

41. A Közösségi Vámkódex nem írta elő kifejezetten, hogy meghozataluk előtt az adós tudomására hozzák az érdekeit hátrányosan érintő közigazgatási határozatokat. Ahogy azt már kifejtettem, annak előírására szorítkozott, hogy a közigazgatási hatóságnak, a megfelelő eljárások szerint, a vámtartozás keletkezésétől számított hároméves határidő lejárta előtt tájékoztatnia kell az adóst a vámtartozás összegéről.

42. Mindazonáltal a Bíróság azt állapította meg, hogy az előzetes közlés a Vámkódex hatálya alatt kötelező volt,[24] mivel biztosította az adós számára a meghallgatás lehetőségét, és egyúttal lehetővé tette, „hogy az illetékes hatóság megfelelően figyelembe vehesse a releváns adatok és tények összességét”.[25] Az említett közlés – ahogyan arra már emlékeztettem – „megszakította” a vámtartozás elévülési határidejét.[26]

43. Mivel a Közösségi Vámkódex nem írta elő kifejezetten az adóssal való előzetes közlés kötelezettségét, az ehhez kapcsolódó egyéb olyan szempontokról sem rendelkezett, mint például az észrevételek előterjesztésére szolgáló eszközök vagy a benyújtásukra nyitva álló határidő. Az említett helyzeteket a nemzeti jog szabályozta, tiszteletben tartva a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét.

44. Az Uniós Vámkódex már kifejezetten szabályozza az adóssal való közlést, a célból, hogy az adós érdekei védelmében észrevételeket nyújthasson be.[27] A Bíróságnak a Közösség Vámkódexszel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatával összhangban (és valamiképpen a védelemhez való jog elismerésének ellenpontjaként),[28] az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdésének b) pontja azzal a lehetőséggel ruházza biztosít a közigazgatási szerv ezen aktusát, hogy az felfüggesztheti a tartozás közlésére nyitva álló hároméves határidőt, amelynek kezdő időpontja egybeesik keletkezésének időpontjával. A felfüggesztés azon időszak végéig tart, amelynek során az adósnak lehetősége van észrevételeket tenni,[29] és a határidő számítása ezen időpontban kezdődik újra.

[23] Tehát nem automatikusan vagy általánosan tekintik azokat egyenértékűnek: ebben az esetben egyetértek a Bizottságnak a Bíróság kérdéseire adott válaszával (15. és azt követő pontok). Amit én javaslok, az az egyenértékűség vizsgálata *a konkrét esetben*, az egyedi körülményekre figyelemmel.

[24] 2014. július 3-i Kamino International Logistics és Datema Hellmann Worldwide Logistics ítélet (C-129/13 és C-130/13, EU:C:2014:2041), 28. és azt követő pontok.

[25] Uo., 38. pont. „Az érintett személy vagy vállalkozás hatékony védelmének biztosítása érdekében e szabálynak többek között az a célja, hogy kijavíthassanak valamilyen hibát, vagy személyes helyzetükre vonatkozó olyan tényekre hivatkozhassanak, amelyek a határozat elfogadása ellen szólnak, vagy az ellen, hogy a határozat ezt vagy azt tartalmazza.”

[26] CEVA ítélet, 47. pont. Az ítélet az elévülési határidő „megszakítását” említi, azonban a szövegösszefüggés miatt nem a tulajdonképpeni értelemben vett megszakításról (amely a hivatkozott határidő újrakezdését követeli meg), hanem inkább „felfüggesztésről” lehet szó. A Közösségi Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdése szó szerint valamely fellebbezés benyújtása miatt történő „felfüggesztésre” vonatkozott.

[27] Főszabály szerint „egy olyan határozat meghozatala előtt, amely hátrányosan érintené a kérelmezőt, a vámhatóságoknak közölniük kell a határozatuk alapjául használni kívánt okokat a kérelmezővel, akinek meg kell adni a lehetőséget arra, hogy kifejezze álláspontját egy attól a naptól számított, meghatározott időtartamon belül, amelyen a közlést megkapta vagy úgy tekintendő, hogy megkapta” (az Uniós Vámkódex 22. cikkének (6) bekezdése). Lásd még a 29. cikket, ha a vámhatóság nem az érintett személy kérelmére hozta meg határozatát.

[28] Így annak megakadályozásáról volt szó, hogy a vámtartozás megszűnjön, ha a közlés szinte a határidő végén történt. Lásd a bizottsági javaslat 91. cikkéhez fűzött 62. módosítást, az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatról szóló jelentés, A7-0006/2013. sz. dokumentum, 47. o.

[29] A Közösségi Vámkódex 24. cikkének f) pontja felhatalmazta a Bizottságot, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el a 22. cikk (6) bekezdésének első albekezdésében említett határidő időtartamának meghatározása céljából. A felhatalmazáson alapuló rendelet 8. cikkének (1) bekezdése ezt harminc napban határozta meg.

45. Másképpen szólva, az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdésének b) pontjában előírt felfüggesztés hozzáad 30 napot ahhoz, a vámtartozás keletkezésétől számított három évhez, amely időszak a vámtartozás közlésének időbeli határát jelöli ki. Így valójában azon elévülési idő (időben nagyon korlátozott) meghosszabbítása történik, amely megszünteti a közigazgatási szervnek a vámtartozás megállapításához való jogát. [30]

46. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság állítása szerint az Inspecteur 2016. június 1-jén küldte meg a közlést a Jumbocarry számára, hogy tudomására hozza, hogy utólagosan kívánja beszedni a 12%-os mértékben megállapított vámot, és 30 napot adott számára álláspontja kifejtésére.

47. Ha a tények ebben a sorrendben követték egymást, a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat alkalmazása a jogvita szempontjából két releváns tényező közötti mérlegelésre késztethetné a kérdést előterjesztő bíróságot:

– Az első tényező az, hogy egy ilyen tartalmú közlés alkalmas lehetett arra, hogy megfelelő tájékoztatást nyújtson az adós részére, és lehetővé tegye számára jogainak az ügy teljes ismeretében történő védelmét abban az értelemben, ahogyan értelmezte a Molenbergnatie ítélet a Közösségi Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdését. [31]

– A második tényező az, hogy az említett közlés – szintén a Közösségi Vámkódexnek a Bíróság által értelmezett 221. cikke (3) bekezdése alapján – [32] a vámtartozás keletkezésétől számított hároméves elévülési idő *megszakadását* (vagy felfüggesztését) váltotta ki.

48. A hároméves elévülési idő tehát – az alkalmazandó vámkódextől (Közösségi Vámkódex vagy Uniós Vámkódex) függetlenül – az Inspecteur által a Jumbocarrynek címzett közlést, azaz 2016. június 1-jét követően került felfüggesztésre (vagy esetlegesen megszakításra), tehát az előtt lejárt volna a 2013. július 4-től, a szóban forgó tartozás keletkezésének napjától számított három év.

49. Ugyanebben a tekintetben, mivel a határidő felfüggesztése az adós számára az észrevételek előterjesztésére nyitva álló időszak végéig tartott, valószínű, [33] hogy azon a napon (2016. július 18.), amelyen a Jumbocarry részére kézbesítették a fizetési felszólítást, még a Közösségi Vámkódex alapján sem telt le a hároméves (a felfüggesztési idővel megnövelt) elévülési idő, amelynek végén a vámtartozás megszűnik.

B. Másodlagosan, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

50. Mindenesetre, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre adandó választ javasolni fogok arra az esetre, ha a fent kifejtett két értékelési tényező elemzését követően [34] az alapügyben eljáró bíróság úgy ítéli meg, hogy továbbra is szükséges az uniós jog azon szabályainak értelmezése, amelyekre a kérdések vonatkoznak.

[30] Lásd a jelen indítvány 11. lábjegyzetét.

[31] A jelen indítvány 38. pontja. A Tanács a Bíróság kérdéseire adott válaszában egyetért azzal, hogy e lehetőség konkrét (tehát nem általában vett) helyzetekben áll fenn.

[32] A jelen indítvány 39. pontja.

[33] Ahogyan azt a jelen indítvány 43. pontjában megjegyeztem, amíg a Közösségi Vámkódex volt hatályban, az észrevételek előterjesztésére nyitva álló határidő meghatározása az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének alávetett nemzeti jogalkotó feladata volt.

[34] A Parlament szerint az előzetes döntéshozatal iránti kérelem hipotetikussá válik, ha e két értékelési tényező bármelyikét elfogadnánk (a Bíróság kérdéseire adott válaszának 12. pontja).

1. Az első kérdés

51. A kérdést előterjesztő bíróság kétségeit fejezi ki az Uniós Vámkódex azon két szabályának időbeli hatályával kapcsolatban, amelyeket 288. cikkének (2) bekezdése értelmében 2016. május 1-jétől kell alkalmazni:

– Az első szabály a vámtartozás elévülésére vonatkozik (az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdésének b) pontja).

– A második szabály ugyanezen tartozás megszűnésére vonatkozik (az Uniós Vámkódex 124. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulata és a) pontja), ha az adóst az Uniós Vámkódex 103. cikkében foglaltak szerint már nem lehet értesíteni.

52. A kérdést előterjesztő bíróság okfejtéseinek, valamint az előzetes döntéshozatali eljárás felei és az ezen eljárásba beavatkozó felek érveinek központi kérdése az, hogy a szóban forgó rendelkezések eljárásjogi vagy anyagi jogi szabályoknak minősülnek-e. Célszerűnek tartom, hogy elemzésemet e szempontból kezdjem meg.

a) Az alkalmazandó szabályok eljárásjogi vagy anyagi jogi jellege, illetve e szabályoknak a jelen jogvitára gyakorolt hatásai

53. A jogvitában részes felek és a beavatkozók a Bíróság *klasszikus* ítélkezési gyakorlatára hivatkoznak, amely az új szabályoknak a függőben lévő vagy már véglegesen megszilárdult helyzetekre gyakorolt átmeneti hatásáról határozva különbséget tesz aszerint, hogy eljárásjogi vagy anyagi jogi (vagy érdemi) szabályokról van-e szó.

54. Az említett ítélkezési gyakorlat szerint „az eljárási szabályokat általában a hatálybalépésükkor folyamatban lévő jogvitákra is alkalmazni kell, ellentétben az anyagi jogi szabályokkal, amelyeket általában úgy értelmeznek, mint amelyek a hatálybalépésük előtt keletkezett helyzetekre nem vonatkoznak”. [35]

55. A Bíróság az anyagi jogi szabályok időbeli alkalmazása kapcsán a következők szerint részletezte gyakorlatát: „valamely új jogszabály azon jogi aktusnak a hatálybalépésétől alkalmazandó, amely e jogszabályt tartalmazza, és bár az nem vonatkozik a korábbi törvény hatálya alatt keletkezett és véglegesen megszerzett jogi helyzetekre, azt alkalmazni kell az ilyen helyzetek jövőbeli hatásaira, valamint az új jogi helyzetekre. Ez csak akkor nem igaz – a jogi aktusok visszaható hatályának a tilalmára vonatkozó elv sérelme nélkül –, ha az új szabályhoz olyan különleges rendelkezések kapcsolódnak, amelyek a szabály időbeli alkalmazásának feltételeit külön meghatározzák.” [36]

[35] Molenbergnatie ítélet, 31. pont.

[36] 2018. november 7-i O’Brien ítélet (C-432/17, EU:C:2018:879), 27. pont.

56. Az említett ítélkezési gyakorlat [37] a körülményektől függően bizonyos árnyalatokat is megenged. Ennek megfelelően:

– Az eljárási szabályokat általában a hatálybalépésük napjától kell alkalmazni.

– Ezzel szemben az anyagi jogi szabályok nem érintik a hatálybalépésüket megelőzően véglegesen megszilárdult jogi helyzeteket, kivéve ha azok szövegéből, céljából vagy rendszertani elhelyezkedéséből az következik, hogy azoknak ilyen joghatást kell tulajdonítani. [38]

– E szabálytól eltérően elfogadható az az eset, amelyben „a vámok utólagos beszedésére vonatkozó egységes szabályozás létrehozására irányuló uniós szabályozás egyaránt tartalmaz olyan elválaszthatatlan egységet képező eljárásjogi és anyagi jogi szabályokat, amelyek egyes rendelkezéseit időbeli hatályuk tekintetében nem lehet elkülönítve figyelembe venni”. [39]

57. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban, valamint az előzetes döntéshozatali eljárás felei és a beavatkozók által tett észrevételekben szereplő megközelítést elfogadva, az Uniós Vámkódex azon cikkeinek (eljárásjogi és anyagi jogi) jellegét kellene megvizsgálni, amelyekről az első kérdés szól.

58. E vizsgálat eredménye a hivatkozott rendelkezések anyagi jogi jellegének megállapítása mellett szólna, ha figyelembe vesszük azt, amit a Bíróság a Molenbergnatie ítéletben megállapított. Ezen ítélet alapján a Közösségi Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdését „anyagi jogi rendelkezésnek kell minősíteni”. [40]

59. Az említett cikk anyagi jogi, nem pedig eljárásjogi szabályként való minősítéséhez a Bíróság figyelembe vette azon joghatásokat, amelyek abból erednek, hogy a tartozás összegére vonatkozó (hatósági) közlés nem történt meg a hároméves határidőn belül, e tartozás megszűnésének a Közösségi Vámkódex 233. cikkében felsorolt okok viszonylatában: e joghatásokból azt a következtetést vonta le, hogy abban az esetben, ha megvalósulnak azok a körülmények, amelyeket mind a két rendelkezés előír, a vámtartozás „elévül, és így megszűnik”. [41]

[37] Egyaránt alkalmazandó a vámjog területén (lásd különösen: 1981. november 12-i Meridionale Industria Salumi és társai ítélet [212/80–217/80, EU:C:1981:270], 9. pont; 2006. március 9-i Beemsterboer Coldstore Services ítélet [C-293/04, EU:C:2006:162], 19–21. pont), akárcsak más területeken is (lásd különösen: 2002. január 29-i Pokrzeptowicz-Meyer ítélet [C-162/00, EU:C:2002:57], 49. és 50. pont; 2012. december 11-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet [C-610/10, EU:C:2012:781], 45. pont; 2018. november 7-i O’Brien ítélet [C-432/17, EU:C:2018:879], 26. és 27. pont).

[38] 2006. március 9-i Beemsterboer Coldstore Services ítélet (C-293/04, EU:C:2006:162), 21. pont; „a közösségi jog anyagi jogi szabályai azonban kivételesen úgy értelmezhetők, hogy azok a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra is vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik (lásd: 1981. november 12-i Meridionale Industria Salumi és társai ítélet [212/80–217/80, EU:C:1981:270], 9. pont; 1993. július 15-i GruSa Fleisch ítélet [C-34/92, EU:C:1993:317], 22. pont; 2002. szeptember 24-i Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet [C-74/00 P és C-75/00 P, EU:C:2002:524], 119. pont)”.

[39] 2015. március 26-i Bizottság kontra Moravia Gas Storage ítélet (C-596/13 P, EU:C:2015:203), 36. pont, az 1981. november 12-i Meridionale Industria Salumi és társai ítéletet (212/80–217/80, EU:C:1981:270) idézve.

[40] Molenbergnatie ítélet, 42. pont: „a [Közösségi Vámkódex] 221. cikkének (3) bekezdését ugyanezen cikk (1) és (2) bekezdésével ellentétben anyagi jogi rendelkezésnek kell minősíteni, következésképpen, mint ilyen, nem alkalmazható a 1994. január 1-je előtt keletkezett vámtartozások beszedésére”.

[41] Uo., 41. pont.

60. Bármi is legyen az a (jogelméleti) vélemény, amely e megállapítások vonatkozásában kifejthető,[42] az az egy biztos, hogy a Bíróság úgy döntött, hogy a Közösségi Vámkódex 233. cikkével összefüggésben értelmezett 221. cikkének (3) bekezdése anyagi jogi szabálynak.

61. E minősítés komoly nehézségek nélkül átültethető az Uniós Vámkódex vonatkozó rendelkezésére: ugyanezen vámkódex 124. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulatával és a) pontjával összefüggésben értelmezett 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulatának és b) pontjának tartalma megegyezik a Közösségi Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdésével.

62. Következésképpen a Molenbergnatie ítélkezési gyakorlat alkalmazása meghatározza, hogy az Uniós Vámkódex azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezését kérik, a hatálybalépésük előtt keletkezett vámtartozásokra nem kell alkalmazni, mivel anyagi jogi rendelkezések.

63. Márpedig az új anyagi jogi szabályoknak a hatálybalépésüket megelőzően bekövetkezett tényállásokra való alkalmazására vonatkozó tilalom akkor irányadó, ha „az említett hatálybalépést megelőzően keletkezett és véglegesen kialakult jogi helyzetekről" van szó.[43] A jelen ügyben, amelyben az elévülési idő még nem telt el, nem ez a helyzet.

64. Ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság helyesen kiemeli, a Molenbergnatie ítélet alapjául szolgáló ügyben az adós helyzete véglegesen kialakult. Ezzel szemben a Jumbocarry vámtartozása „ 2016. május 1-jén még nem évült el".[44] Ezért teszi azt hozzá, hogy „az érdekelt helyzete eltér a Molenbergnatie ítélet 41. pontjában vizsgált helyzettől".[45]

65. Az ügy irataiban szereplő adatokból ugyanis az alábbiak vezethetők le:

– A Jumbocarry tartozása 2013. július 4-én keletkezett.

– Az Uniós Vámkódex 103. és 124. cikke alkalmazhatóságának kezdő időpontjában (azaz 2016. május 1-jén)[46] – amely a hatálybalépésétől eltérő időpont – a hivatkozott vámtartozás hároméves elévülési ideje nem járt le. Az elévülési idő 2016. július 4-én járt volna le, ha a hivatkozott határidő felfüggesztése az Inspecteur közlése (2006. június 1.) értelmében nem következett volna be, amint az valójában meg is történt.

66. Összegezve, a Jumbocarry jogi helyzete a tartozásának elévülését illetően nem vált véglegessé, amikor a holland hatóság úgy függesztette fel a hároméves határidőt, hogy az (Uniós Vámkódex 22. cikkének (6) bekezdése és 103. cikke (3) bekezdésének bevezető fordulata és b) pontja alapján) 2016. június 1-jén közölte azokat az indokokat, amelyek miatt a vámtartozást meg kívánta állapítani.

[42] A Molenbergnatie ítélet jól mutatja az eljárásjogi szabályok és anyagi jogi szabályok közötti *summa divisio* nehézségeit, amely különbségtétel néha figyelmen kívül hagyja kettő közötti elválaszthatatlan kapcsolatot. A Közösségi Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdése ugyanis közvetlenül szabályozza az adóssal való közlés olyan (eljárásjogi) feltételeit, mint például a közlésre nyitva álló legvégső határidő és a benyújtott fellebbezés felfüggesztő joghatása, még akkor is, ha e közlésről szóló késedelmes értesítés (anyagi jogi) következménye a vámtartozás elévülése is.

[43] Lásd a jelen indítvány 56. pontját.

[44] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 4.4.3. pontja.

[45] Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 4.4.3. pontjának utolsó mondata.

[46] Lásd az Uniós Vámkódex 288. cikkét, amelyet a jelen indítvány 11. pontja idéz.

67. Ezen összefüggésben úgy vélem, hogy nem kifogásolható az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulatának és b) pontjának, valamint 124. cikke (1) bekezdése bevezető fordulatának és a) pontjának alkalmazása. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre tehát igenlő választ kell adni.

68. A „Taricco I” és a „Taricco II” ítéletből eredő, egymással konvergens kritériumok megerősítik ugyanezt a megoldást. A Parlament írásbeli észrevételeiben hivatkozott ezen ítéletek közül az előbbire, és a jogvita felei, valamint az előzetes döntéshozatali eljárás többi beavatkozója a Bíróság felhívására mindkét ítélet joghatásairól kifejthették véleményüket.

b) A „Taricco I” és „Taricco II” ítéletnek a jelen ügyre gyakorolt hatása

69. A büntetőjogi dogmatikában az egyik hagyományosan vitatott kérdés az a probléma lett, hogy a bűncselekmények elévülési határidejét egy új törvénnyel azelőtt hosszabbítják meg, hogy az elkövetésük időpontjában hatályban lévő elévülési határidők lejártak volna. [47]

70. Az említett kiterjesztés nehézségekhez vezetett, amikor azt a büntetőtörvények *in peius* jellegű visszaható hatályának tilalma szerinti általános elv szempontjából vizsgálták. Ez a tilalom az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 49. cikkének (1) bekezdésében szerepel.

71. Az a két álláspont, amely e kérdéssel kapcsolatban ellentétes pozícióból kiindulva ütközik egymással, a következőket állítja: a) az új törvény hatálybalépése előtt kezdődött elévülést a korábbi törvény szabályozza *(tempus regit actum)*; és b) semmi nem akadályozza meg a jogalkotót abban, hogy meghosszabbítsa az elévülési időt, de az (előzőnél hosszabb) új határidőt csak azon bűncselekményekre lehet alkalmazni, amelyek a korábbi törvény értelmében még nem évültek el. [48]

72. A Bíróság a „Taricco I” ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett egyik kérdésre adott válaszát az Emberi Jogok Európai Bíróságának az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. törvény) 7. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlatára alapította, amely rendelkezés a Charta 49. cikkében biztosított jogoknak megfelelő jogokat rögzíti.

73. Ezen ítélkezési gyakorlat értelmében a Bíróság megállapította, hogy „az elévülési idő meghosszabbodása és annak azonnali alkalmazása nem vonja maga után az említett egyezmény 7. cikkében biztosított jogok sérelmét, mivel e rendelkezést nem lehet úgy értelmezni, mint amely akadályát képezi az elévülési idő meghosszabbodásának, amennyiben a kifogásolt cselekmények még soha nem évültek el”. [49]

[47] A probléma sokkal határozottabban merült fel, amikor azon bűncselekményeket, amelyek addig elévülhettek, az új törvény el nem évülő bűncselekményekké minősítette.

[48] Általánosan elfogadott, hogy amennyiben a (korábbi) határidők már lejártak, az új törvényben előírt határidők nem alkalmazhatók.

[49] A „Taricco I” ítélet 57. pontja. Az említett pont az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából az alábbi ítéleteket említi: Coëme és társai kontra Belgium, 32492/96., 32547/96., 32548/96., 33209/96. és 33210/96. sz. ítélet, 149. §, EJEB 2000-VII; 2009. szeptember 17., Scoppola kontra Olaszország (2. sz.), 10249/03. sz. ítélet, 110. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2011. szeptember 20., OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos kontra Oroszország, 14902/04. sz. ítélet, 563., 564. és 570. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

74. Kokott főtanácsnok a „Taricco I” ügyre vonatkozó indítványában ugyanilyen értelemben foglalt állást: „az időkeret, amelyen belül valamely bűncselekmény büntethető, sokkal inkább még az elkövetés után is változhat az elévülés bekövetkeztéig”. [50]

75. A „Taricco II” ítélet megerősítette ezt a megállapítást, mivel elfogadhatónak ítélte meg azt, hogy valamely nemzeti jogalkotó „azonnali hatállyal meghosszabbítja az elévülési időt, azon kifogásolt cselekmények esetében is, amelyek még egyáltalán nem évültek el”. A Bíróság hozzátette, hogy egy hasonló kiterjesztés „nem sérti a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét (lásd ebben az értelemben: „Taricco[I]” ítélet, 57. pont, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ott hivatkozott ítélkezési gyakorlata)”. [51]

76. Kétségtelen, hogy az a nemzeti szabályozás, amelyre a „Taricco I” ítélet és a „Taricco II” ítélet vonatkozik, eltér a jelen ügyben vita tárgyát képező szabályozástól. Tulajdonképpen nem a bűncselekmények elévülési idejének újabb meghosszabbításáról volt szó, hanem annak a maximális időtartamnak a váratlan csökkentéséről, amely alatt ez az elévülési idő megszakadhatott, [52] ami „semlegesítette[…] az elévülés félbeszakadási okának időbeli hatását”. [53]

77. Az is kétségtelen, hogy a Bíróság a Corte costituzionale (alkotmánybíróság, Olaszország) által a „Taricco II” ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet követően a „Taricco I” ítéletben elfogadottól eltérő szempontból foglalkozott a vitatott szabályozással:

– A „Taricco I” ítéletben a Bíróság az olasz bíróság azon kötelezettségét vizsgálta, hogy a hozzáadottérték-adó beszedéséhez kapcsolódó, bűncselekményt megvalósító magatartások miatt indított büntetőeljárás keretében tartózkodnia kell a bűncselekmények elévülésének megszakadására vonatkozó egyes nemzeti szabályok alkalmazásától, amelyek az e tagállamban lefolytatott perek szokásos időtartamával kombinálva a gyakorlatban e bűncselekmények elkövetőinek büntetlenségéhez vezettek, az Unió pénzügyi érdekeinek kárára.

– A Bíróság a „Taricco II” ítéletben árnyalta a „Taricco I” ítéletben tett megállapításait [54] (a Corte costituzionale [alkotmánybíróság] szerint Olaszországban anyagi jogi jellegű) elévülésre [55] vonatkozó nemzeti szabályok alkalmazása mellőzésének kötelezettségére irányuló, a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvének viszonylatában történő elemzése

[50] Kokott főtanácsnok indítványa (C-105/14, EU:C:2015:293), 120. pont. Ezen álláspont alátámasztása érdekében megemlítette „az EJEB 2000. június 22-i Coëme és társai kontra Belgium ítéletét (többek között 32292/96. sz. kereset, Ítéletek és Határozatok Tára 2000-VII), 149. §”.

[51] A „Taricco II” ítélet 42. pontja.

[52] Az említett határidő *megszakadása*, mint az a *felfüggesztésétől* eltérő jogintézmény, az olasz jogszabályok szerint azzal a következménnyel járt, hogy a határidő a megszakadás napján újrakezdődött. A megszakadással érintett időszak azonban a büntető törvénykönyv 161. cikke szerint nem léphette túl az (abszolút) elévülési idő felét: e törvénykönyvnek a 251/2005. sz. törvény általi reformja azt eredményezte, hogy a megszakadási időszak maximális időtartama az általános időtartam egynegyedére korlátozódott. E jogszabályi módosítás azzal a következménnyel járt, hogy különösen az alapos nyomozást igénylő, különösen összetett bűncselekmények kivizsgálása során, még ha az elévülési idő a 251/2005. sz. törvény előtt és után azonos is volt, a bírósági cselekmények által kiváltott megszakadás ideje jelentősen csökkent, ami a büntetlenségnek kedvezett. A kérdést előterjesztő bíróság ezért azt állította, hogy a büntető törvénykönyv 161. cikke második bekezdésének 2005-ös módosítása – azzal, hogy „mivel az elévülés félbeszakadását követően csak azt teszi lehetővé, hogy az elévülési idő az eredeti időtartamának egynegyedével hosszabbodjon meg – valójában azzal jár, hogy a büntetőeljárások többségében nem szakad félbe az elévülés” (a „Taricco I” ítélet 23. pontja).

[53] „Taricco I” ítélet, 46. pont.

[54] A „Taricco I” ítélet szerint az elévülésre vonatkozó nemzeti szabályok megszüntették az Unió pénzügyi érdekeivel ellentétes jogellenes tevékenységek elleni küzdelem érdekében előírt intézkedések hatékonyságát és visszatartó erejét. Ezért a nemzeti bíróság mellőzhette a hivatkozott nemzeti rendelkezések alkalmazását, ha az elengedhetetlen volt az uniós jog teljes érvényesülésének biztosításához (47. és 49. pont).

[55] „Taricco II” ítélet, 27. pont.

során.[56] A Bíróság annak érdekében, hogy hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat lehessen kiszabni, a jogalkotó és a büntetőbíróság azon helyzet orvoslásában ellátandó feladatait is tisztázta, amelyben a belső jogrend nem felel meg az Unió pénzügyi érdekeinek védelméből eredő követelményeknek.

78. A két ítélet között érzékelhető különbségek azonban nincsenek hatással a jelen jogvita tárgyára: érvényesen alkalmazható-e azonnali jelleggel a korábbinál hosszabb, új elévülési idő olyan cselekményekre, amelyek még nem évültek el.

79. E konkrét kérdés vonatkozásában mindkét ítélet megegyezik: a „Taricco II" ítélet 42. pontja fenntartás nélkül átveszi a „Taricco I" ítélet 57. pontjában foglalt megállapításokat, és egyúttal az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Taricco I ítéletben hivatkozott ítélkezési gyakorlatát.

80. Márpedig, ha lehetséges az, hogy egy új szabály azonnali hatállyal meghosszabbítja az elévülési időt a még el nem évült bűncselekmények tekintetében, még inkább lehetséges e kritérium alkalmazása, ha valamely vámtartozás elévülési idejének korlátozott ideig történő felfüggesztéséről van szó (ami nem szankció jellegű) azon három év eltelte előtt, amely a korábbi jogszabály szerint szükséges ahhoz, hogy a vámtartozást elévültnek tekintsék.[57]

2. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés

81. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést igen szűkszavúan fogalmazták meg. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az „első kérdésre adandó igenlő válasz esetén" az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulatának és b) pontjának, valamint 124. cikke (1) bekezdése bevezető fordulatának és a) pontjának alkalmazása összeegyeztethető-e a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvével.

82. A Parlament beavatkozott ebbe az eljárásba, és szerinte „úgy tűnik", hogy az alapügyben eljáró bíróság a második kérdésével, még ha nem is kifejezetten, kétségbe vonja az Uniós Vámkódex azon két cikkének érvényességét, amelyekről az első kérdés szól.[58]

83. Nem hiszem azonban, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat olvasata alapján a második kérdést az uniós jog e szabályainak érvényességével kapcsolatos kétségek kifejezésének lehetne minősíteni. A kérdést előterjesztő bíróság nem az említett szabályok érvényességét kérdőjelezi meg elvonatkozatottan, hanem azoknak egy adott ügyre való időbeli alkalmazását. Kétségtelen, hogy határozatának végén az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése alkalmazásának mellőzésére utal, de azt inkább a jogvita sajátos körülményeinek összefüggésében teszi.

[56] A Corte costituzionale (alkotmánybíróság) hangsúlyozta, hogy „a »Taricco [I]« ítéletben a Bíróság az ezen ítéletben kialakított szabálynak a […] Charta […] 49. cikkével való összeegyeztethetőségével kapcsolatban kizárólag a visszaható hatály tilalmának elvét illetően foglalt állást, [azonban] nem vizsgálta a bűncselekmények és büntetések törvényessége elvének másik vetületét, mégpedig annak követelményét, hogy a büntetési rendszerre vonatkozó jogszabályok kellően pontosak legyenek" (a „Taricco II" ítélet 19. pontja).

[57] Hasonlóképpen foglalt állást a Parlament, miután a „Taricco I" ítélet 54–57. pontjának a jelen ügyre való alkalmazását támogatta: „a bizalomvédelem elvéből eredő követelmények szigorúbbak a büntetőügyekben, mint az igazgatási ügyekben, ideértve a vámtartozás beszedését" (az írásbeli észrevételek 42. pontja). A holland kormány is egyetért ezen megállapítással a Bíróság kérdéseire adott válaszában (5. és 6. pont).

[58] Írásbeli észrevételeinek 2. pontja.

84. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat oly módon igazolja a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvére való hivatkozást, hogy „ezen álláspont mellett szólhat”, hogy a vámtartozás keletkezésének időpontjában (2013. július 4.) nem volt egyértelmű és előre látható, hogy az utólagos beszedésről és az elévülésről szóló vámjogi rendelkezéseket […] módosítják […]”.[59]

85. A kérdést előterjesztő bíróság azonban elismeri, hogy az Uniós Vámkódex 22. cikke (6) bekezdésének és 29. cikkének elfogadásával az uniós jogalkotó megerősítette az adós jogi helyzetét, és biztosította az ahhoz való jogot számára, hogy egy meghatározott időszak álljon rendelkezésére álláspontjának kifejezéséhez.[60] Az említett rendelkezéseknek az elévülési idő felfüggesztésével való összekapcsolása az észrevételek megtételére nyitva álló idő alatt nem jár azzal a következménnyel, hogy az adós helyzete oly módon lenne rosszabb, hogy az az Uniós Vámkódex 103. cikkének (3) bekezdése alkalmazásának mellőzéséhez vezetne.[61]

86. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „a jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogszabályok egyértelműek, pontosak és hatásaikat illetően előre láthatók legyenek annak érdekében, hogy az érintettek az uniós joggal kapcsolatos helyzetekben és jogviszonyokban eligazodhassanak”.[62]

87. Ami a bizalomvédelem elvére való hivatkozás jogát illeti, a Bíróság megállapította, hogy az „a […] jogbiztonság elvének velejárójaként minden olyan magánszemélyt megillet, akinek a helyzete akként jellemezhető, hogy a […] közigazgatás megalapozott várakozásokat keltett benne. Ilyen várakozások keltésére alkalmas biztosítéknak minősül […] a feljogosított és megbízható forrásból származó pontos, feltétlen és egybehangzó tájékoztatás. Ezzel szemben nem hivatkozhat ezen elv megsértésére az, akinek az adminisztráció nem nyújtott konkrét biztosítékokat.”[63]

88. Márpedig, először is ezen elvek egyike sem tartalmaz kötelezettséget a jogrendnek az idők során való változatlan fenntartására. Azon elvárás ugyanis, hogy a jogszabályok ne változzanak, különösen megalapozatlan egy olyan, állandó alkalmazkodást igénylő területen, mint a vámjog.[64] Jó példák erre a Közösségi Vámkódex egymást követő módosításai, az 1992-es elfogadásától kezdve a 952/2013 rendelet által történő hatályon kívül helyezéséig. Az Uniós Vámkódex elfogadását annak szükségessége igazolta, hogy „figyelembe [kell venni] […] az uniós jog fejlődését”.[65]

89. Másodsorban, ami vett bizalomvédelem elvét illeti a fent kifejtett értelemben, az ügy irataiban egyetlen olyan adat sem szerepel, amely alapján arra lehetne következtetni, hogy a holland közigazgatás „pontos garanciákat” nyújtott a Jumbocarry számára a vámtartozás egyik vagy másik időpontban történő beszedését illetően.

90. Harmadsorban, a jogbiztonság elve nem zárja ki, hogy a jogszabályokat értelmezni kelljen, ha azok tartalma olyan hermeneutikai nehézségeket okoz, amelyek kétségeket ébresztenek azon személyekben, akiket azok érintenek, vagy akiknek azokat alkalmazniuk kell: éppen az említett kétségek feloldására vezették be az EUMSZ 267. cikk szerinti igazságügyi együttműködési mechanizmust.

[59] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 4.7.2. pontja.

[60] Amelyet a felhatalmazáson alapuló rendelet 8. cikkének (1) bekezdése harminc napban határoz meg.

[61] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 4.7.3. pontja.

[62] 2019. december 3-i Cseh Köztársaság kontra Parlament és Tanács ítélet (C-482/17, EU:C:2019:1035), 148. pont.

[63] Uo., 153. pont.

[64] A Tanács erre emlékeztet írásbeli észrevételeiben, 46. pont.

[65] Az Uniós Vámkódex (2) preambulumbekezdése.

91. Negyedsorban, az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulatának és b) pontjának bevezetése valójában nem eredményez változást a korábbi szabályozáshoz képest. Inkább annak szükségességére ad választ, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a jogbiztonsággal összefüggő kötelezettséggé kell tenni a közigazgatási hatóságok egyik olyan kötelezettségét, amely már a Közösségi Vámkódexben is szerepelt,[66] és amelynek jogszabályi végrehajtása a nemzeti jogalkotó feladata lett, mivel az uniós jogalkotó nem szentelt ennek külön figyelmet.

92. A jelen ügyben nem az adós ahhoz való jogáról, hogy a vámtartozás a keletkezésétől számított három év után automatikusan és elkerülhetetlenül megszűnjön, hanem az azzal kapcsolatos elvárásról van szó, hogy ez meg is történjen, még a Közösségi Vámkódexnek az említett tartozás keletkezésének időpontjában hatályos szabályai szerint is.

93. Ismétlem, nem ilyen jog állt fenn, hanem az az elvárás, hogy a hároméves határidő elteltét követően az elévülés megszűnik, feltéve hogy az említett elévülési időt nem függesztik fel, amire akár jogorvoslati kérelem benyújtásának okán, akár a vámtartozás beszedésére irányuló szándék közlését célzó, e beszedésre vonatkozó határozat elfogadása előtt végzett közigazgatási cselekmény miatt kerülhet sor.

94. Amint azt a holland kormány állította,[67] a vámtartozás megszűnésének időpontja nem volt teljes biztonsággal előre meghatározható, amíg a Közösségi Vámkódex volt hatályban, mivel a Közösségi Vámkódex 221. cikkének (3) bekezdése előírta a hároméves határidő felfüggesztésének lehetőségét arra az esetre, ha a 243. cikk szerinti jogorvoslati kérelmet nyújtanak be.[68]

95. A Bíróságnak az említett 221. cikk (3) bekezdésére vonatkozó értelmezéséből arra lehetett következtetni, hogy a vámhatóság közlése (az elévülésre gyakorolt vonatkozó joghatással) akkor is megszakította a vámtartozás közlésére nyitva álló hároméves határidőt, amikor a Közösségi Vámkódex volt hatályban.[69]

96. Ötödsorban, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság helyesen hangsúlyozza, az elévülési időnek az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulata és b) pontja értelmében történő közléssel együtt járó felfüggesztés általi meghosszabbítása közvetlenül kapcsolódik az adós számára biztosított azon lehetőséghez, hogy meghallgassák azt megelőzően, hogy a vámhatóság az érdekeire nézve kedvezőtlen határozatot hozna.

97. Az említett szabály az adós meghallgatáshoz való joga és az Unió pénzügyi érdeke közötti egyensúlyt állítja be. Ezen egyensúly szükségessége sem tekinthető az Uniós Vámkódex újdonságának, és az az elgondolás is létezett korábban, amely szerint a közigazgatási hatóság közlése felfüggeszti az elévülési időt.

98. Hatodsorban, még ha az elévülési időnek az adósnak küldött közlés felfüggesztő hatálya miatti meghosszabbítását „újdonságnak” is lehetne minősíteni a Közösségi Vámkódex 2013. július 4-én hatályban lévő szabályozásához képest (amikor a Jumbocarry tartozása keletkezett), az Uniós

[66] Lásd a Közösségi Vámkódex kapcsolódó cikkeinek a Molenbergnatie és CEVA ítélet általi értelmezését, amely ítéleteket a jelen indítvány 38. és azt követő pontjai idézik.

[67] Írásbeli észrevételeinek 58. pontja.

[68] A Közösségi Vámkódex 243. cikke (1) bekezdésének első albekezdése szerint „bármely személynek joga van jogorvoslati kérelmet benyújtani a vámhatóság által a vámjogszabályok alkalmazásával kapcsolatban hozott olyan határozatok ellen, amelyek őt közvetlenül és személyesen érintik”.

[69] A jelen indítvány 39. pontja.

Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulatának és b) pontjának 2016. május 1-jétől történő azonnali alkalmazása sem sértené a jogbiztonságot az alkalmazandó szabályozást illető bizonyosságot illetően.

99. Bármely gondos vámjogi szereplő megismerhette a Bíróságnak a még nem megszilárdult jogi helyzetek jövőbeli hatásaira vonatkozó eljárási szabályok, valamint az anyagi jogi szabályok időbeli alkalmazhatóságával kapcsolatos értelmezését. Az említett ítélkezési gyakorlat a vámjog területén állandó, és 1981-re nyúlik vissza. [70]

100. Az Uniós Vámkódex 103. cikke (3) bekezdése bevezető fordulatának és b) pontjának azonnali alkalmazása végül is lehetővé teszi az egyenlő bánásmódot minden olyan importőrrel szemben, akinek tartozása nem szűnt meg elévülés útján az Uniós Vámkódex teljes körű alkalmazhatóságának időpontjában, függetlenül attól, hogy a tartozás ezen időpont előtt vagy után keletkezett-e. 2016. május 1. óta mindenkinek joga van ahhoz, hogy a 22. cikk (6) bekezdésében említett helyzetben ugyanazon módon kiszámított, ugyanazon időszak alatt meghallgassák.

V. Végkövetkeztetés

101. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Hoge Raad der Nederlandennek (Hollandia legfelsőbb bírósága) a következőképpen válaszoljon:

„Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 103. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulata és b) pontja, valamint 124. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulata és a) pontja anélkül alkalmazható a 2016. május 1. előtt keletkezett olyan vámtartozásra, amely ezen időpontban még nem évült el, hogy ez az alkalmazás sértené jogbiztonság és a bizalomvédelem elvét.”

[70] 1981. november 12-i Meridionale Industria Salumi és társai ítélet (212/80–217/80, EU:C:1981:270).